Colaboraționismul basarabeano-sovietic: abordarea problemei

Anatol PETRENCU

Problema colaboraționismului a fost ridicată și rezolvată în Franța după eliberarea acesteia de sub ocupația nazistă: cetățenii Franței, care, într-un mod sau altul, au colaborat cu germanii, au fost pedepsiți penal și condamnați public de autoritățile postbelice franceze. În istoriografia română nu s-a pus problema științifică a colaboraționismului între indivizi/individe și forțele de ocupație sovietice în anii când URSS a anexat Basarabia, nordul Bucovinei și Ținutul Herța, precum și în anii impunerii și manifestării regimului comunist în restul României. Cercetările de teren și interviurile cu persoanele deportate din RSSM în Siberia de către sovietici, realizate în cadrul Programului de Stat „Recuperarea și valorificarea istorică a memoriei victimelor regimului totalitar-comunist din RSS Moldovenească în perioada anilor 1940-1941, 1944-1953" demonstrează convingător că supraviețuitorii Gulagului au rămas cu cele mai proaste amintiri despre activiștii comuniști ai localităților lor, care au întocmit listele pentru deportare sau au însoțit militarii sovietici în nopțile ridicării (12 spre 13 iunie 1941, 5 spre 6 iulie 1949). Doar un exemplu: „Cel care l-a pârât pe tata a fost un neam [o rudă] de-al lui, unul tot Fedeleș, un văr de-al doilea sau al treilea cu tata, mai era și Toader Tudos, tot neam de-al nostru... Când venise *Sovietskaia vlasti* [Puterea sovietică] aceste neamuri ale noastre erau ca vai de dânsele, cam bețivi, orfani... Această rudă a tatălui a fost numit șef de oloiniță în sat, a fost consilier local...".